Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 21 (509). Неділя, дня 26. травня 1929. Рік XI.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Проти наступу на святощі.

„Київська автокефальна релігійна громада робила старання, щоби її відступлено Лаврський Успенський собор, але в сім її відмовлено, бо ціла Лавра віддана в розпорядження київського губернського відділу просвіти для музейного городка“. (Прол. Правда ч. 42 з 1924 р.).

„Робітники трампарку ім. Красіна та ЦЕС'у ухвалили зняти питання перед відповідальними організаціями про закриття десятинної церкви для того, щоб перетворити її в міський антирелігійний клуб. Робітники цих підприємств закликають інших робітників приєднатися до їхньої постанови“. (Прол. Правда ч. 100 з 1929 р.)

Оті дві маленькі вісточки, поміж якими минуло 5 літ часу, а поміщені в „Пролетарській Правді“, органові „Київського Окркому КП(б)У, Окрвиконкому і Окрпрофради“ мусіли заболіти і тоді і тепер кождого Українця, кождого не-підлизника Москви та не наставника московсько-жидівської голоти.

Десятинна Церков і Печерська Лавра! Св. Софія! Чиж є більші святощі українського народу? Уся славна історія княжих та козацьких часів обертається довкруги них, увесь культурний та освітний доробок зріс біля них. І серце кождого Українця, дебто він не був: в пралісах Бразилії, в пустарах Америки й Канади, в шахтах Німеччини чи під полонинами Карпат—звертається з тугою до тих наших святощів, як до української Мекки, а наше воскресення уявляли ми собі так, що блакитно-жовті прапори маятимуть на тлі мурів Софії, Лаври та Десятинної, які не один вже виділи тріюмф українського духа і з яких на цілу Україну глядить девять століть.

І ось лапи московських і жидівських хижаків простягнули кіхті на ці святощі. Большевики добре розуміють, що доки є віра, доки є національна традиція — доти їм панування не закріпити на нашій землі. І не маючи змоги видерти її з глубин серця — хапаються того, до чого те серце привязане: національно-релігійних святощів. Забувають при тому, що сказав Руслан: „Вирвеш ми душу і серце ми вирвеш — а не вирвеш ми віри...“

І от: Десятинну Церкву — на безвірницький клюб! Постанова — гідна Гунів — а не культурних людий. Та яке мідяне чоло в них! Вони приписують це гидке діло українським робітникам. Подла брехня! Кілька звироднілих московських і жидівських глитаїв за підмовою поставило таке домагання. Українське робітництво (крім батярні, що підшивається під робітництво!) з тим нічо спільного не має. Найкращий доказ, що навіть „Пролетарська Правда“ не могла вийти через всі три дні великодних свят!

Та большевики такі. Те, що підтримує духа народнього — знищити хочуть. Звідси той похід на релігію й церкву, і звідти той похід на установи. Похід той не йде скоками — але пляново — і проте свідчать „Постанови III-го Зїзду КПЗУ“ (наші доморослі пайдократи) з яких наводимо для приміру таке:

„Необхідно звернути пильну увагу на захоплення під свої впливи бистро розвиваючихся кооператив, які є нині опановані всеціло націоналістичними партіями і становлять могутнє боєве знарядя. Мимо постанов бувше керовництво КПЗУ недоцінювало праці в кооперативному русі. Треба в тій ділянці зробити крутий поворот. Комуністи повинні вписуватись до кооператив, в першу чергу споживчих, входити до зарядів і комісій, опановувати місця інструкторів в повітових союзах, старатися своєю працею здобути довіря членської маси“.

„Таксамо потрібно входити до „Просвіт“ ведучи на їхньому терені боротьбу проти поширювання націоналістичної ідеольогії, за переміну їх в осередки нашої політ-освітної роботи, за просунення на село нашої літератури й преси і т. д. Мододечий рух повинен використати форми молодечих секцій при „Просвітах“ і аматорські гуртки.

„Особливу увагу необхідно звернути на роботу в масових спортових Товариствах (Луги, Соколи, Пласт).

А з другої сторони „Постанови“ наказують партійцям йти на оден фронт з поляками та жидами і то до тої степени, щоб створити „братний союз польського і українського селянина“, боронити „жидівську рільну кольонізацію на Україні“ і „поборювати антисемітизм“. Що більше „Постанови“ поручають членам КПЗУ поборювати рух проти корчем та „предстявляти його масам, як рух видуманий націоналізмом, аби відвернути увагу мас від властивого ворога“.

Колиж додати, що зїзд КПЗУ відбувся в серпни 1928 р. то ясно, відки взялися оті комуністичні шопки на Загальних Зборах таких установ, як Просвіта, РСУК та Рідна Школа.

Та український хлібороб-селянин і робітник волить творити союз зі своїм інтелігентом, ніж з Антком чи Іцком з комуністичної партії. Тепер, коли ми висвітлили таємні затії тих темних сил на наші святощі — союз той повинен скріпитись ще і протиставити себе фронтови червоного наступу. Протинаступ одначе мусить бути зорганізований, споєний і по певному пляну — так, як іде наступ. Мусить він ростягатися у всіх напрямах і всюди на становище повинні бути висунені люди та авторітети, які контрофензиву повинні повести до повної побіди здорового тіла нації над червоною заразою. Контрофензива мусить одначе початись зараз, поки ще непідготований та слабкий ворог. Треба відібрати йому змогу ловити селян у свої криваві лапи та в ряди своєї жидівської організації. Кождий свідомий Українець мусить стати фронтовиком.

Демаскування гунівських замірів та підсилення національної роботи і організації — це клич сучасної хвилі, за яким кождий, в кого в груди українське серце, безумовно піде. — *А. К.*

Свято словянської культури.

Минулого тижня святкував хліборобський болгарський народ 1000-ліття смерти болгарського царя Симеона. А саме 12. травня 1927 минула тисяча літ від смерти цего преславного царя, за панування котрого (890—927) Болгарія досягла високого політичного і культурного розвитку. Болгарська держава за Симеона простягалась від Чорного моря до Адрійського моря, від Дунаю до Егейського моря. Суперничала Болгарія тоді з самою Византією, а болгарський архіепископ дістав титул патріярха. Вихований на високій грецькій культурі цар Симеон ревно опікувався освітою, літературою і мистецтвом. Тому то часи його панування називає історія „Золотим віком“ старого болгарського письменства, мистецтва і культури взагалі.

Від цего часу Болгарія стає осередком цілого славянського світа до XIV століття. Звідси промінює християнська віра а з нею і культура на Україну. Коли наш Володимир Великий в р. 988 завів християнство на Україні, то з Болгарії привезено церковні книги, звідси також прийшли священики, які в болгарській мові (тоді зрозумілій для нашого народу, бо ріжниці між тодішною болгарською і тодішною українською мовою були не великі) голосили науку Христову.

Тисячліття смерти царя Симеона припадало ще в р. 1927 — отже 2 літа тому. Але тоді навістив Болгарію страшний землетрус. З того приводу відложено це свято і д. 12 травня 1929 його відсвятковано дуже врочисто в цілій болгарській державі. Найвеличавійша і найбільша врочистість відбулась в столиці царя Симеона — в місті Преславі. Сюди прибув болгарський король Борис в товаристві найвищих державних достойників і кільканайцять тисячів селян з цілої Болгарії. При тріюмфальній брамі уформувався великанський похід, котрий під проводом короля Бориса удався до нової церкви славянських апостолів св. Кирила і Методія, збудованої близько старинної церкви царя Симеона. Тут архіепископ Варни доконав посвячення церкви і відправив першу літургію в цій церкві. Опісля похід вирушив до старої церкви царської, де відправилася жалібна панахида за упокій душі царя Симеона і його співробітників. По богослуженню відбулась військова парада, а в полудне під голим небом снідання, в якім взяв участь король, міністри і инші достойники державні. В часі снідання король виголосив промову, в якій підчеркнув, що в болгарській історії були дві найважніщі події: приняття віри Христової 864 р. за болгарського царя Бориса і культурний розцвіт краю за царя Симеона. Опісля король поїхав оглядати розкопки славних болгарських міст коло сіл Мадара і Абоба і запалив святий вогонь-костир. По врочистости відїхав король до столиці Софії.

Болгарське свято є рівночасно святом цілої славянщини. Радісним відгомоном несеться воно і по українських землях, бо між Болгарією а Україною були тісні культурні взаємини. Це свято є також і наукою для нас Українців, як треба цінити историчну традицію нашої княжої і гетьманської доби. До цего в нас ще далеко! Вчімся отже від Болгарів так само, як вчились наші предки від X—XIV століття!

●●●●

За нову культуру нації.

„А я тії журбі тай не віддаюся — піду до коршмоньки, горівки напюся“ — так каже наша пісня.

І так давно було. Як була яка журба чи радість — то до коршми. Коршма була осередком життя села, до якого збиралася „бідна голота“, щоби при горівці порадитися, наговоритися і почути щось нове.

Та ті часи, які стали причиною нашого занепаду і недозволяли розвинутися народним силам — минули. Дехто називає їх добрими часами, але вони були злі і най Бог боронить, щоб ще довго трівали.

Останки тих часів, з коршмами та орендарем, що є рівночасно адвокатом, лікарем, ветеринарем і дорадником селян, покутують ще досі по деяких селах і поки вони будуть — поти не станемо ми культурною нацією. Сьогоднішна хвиля вимагає, щоб ми покинули вже перестарілі та накинені нам ворогами форми побуту і йшли в будуче, як инші народи.

І тому мусимо протиставити коршмам, які є тільки добрим інтересом коршмарів та розсадою моральної гнилі в селі, рівноважну добру силу — а тою є Народні Доми.

Вони повинні стати тим самим, чим була в давнину і чим ще подекуди є корчма: Осередком життя села, до якого збиралибся всі, щоб порадитися, поговорити та почути й навчитися чого нового.

З народу, з хліборобських осель має відродитися нація. А народ відродити мають Народні Доми. Вони повинні стати пристановищем усім установам і ширити освіту за помічю бібліотек, курсів то що. Богато, за богато є ще у нас на селі людей, які не покінчили народньої школи і ледви підписатися уміють. Вертати в школу не має їм як і от їм зостається тільки книжка та часопись. А що і часописи всякі бувають—то остає книжка сама — і то добра книжка. Таку книжку селам через бібліотеку та через читальню повинен дати Народний Дім.

Народний Дім, обовязкова в нім бібліотека й читальня— це значить, провадити села до невичерпаної скарбниці знання і науки. Це значить—отворити для них казочні палати, в яких нагромаджено через сотки літ скарби нашої літератури, нашої науки, нашої культури.

Певно, що Народний Дім, як осередок духового життя села й місточка, випосажений щиро і вміло в бібліотеку — піднесе оселю, розбудить в тисячах гін до знання, до науки, до гідних культурних забав і відівчить людей від пиянства, карт, галабурдних танців та кривавих весільних авантур. Він виховає культурну людину, що буде бридитися всякою авантурою. Навчить чемности, ввічливости, тактовности в товариськім життю, викорінить горівку, хамоватість та брусоватість супроти жінок — одним словом — зробить село українське подібним до сіл, які є на заході Европи.

Селяне і сільська інтелігенція вже зрозуміли в богатьох громадах значіння Народнього Дому і ми знаємо, що від 1919 р. вибудували їх досить богато. Але ще є тисячі сіл, де немає їх — і тамтуди треба звернути увагу проводови наших центральних установ, Просвіті, РСУК та Рідній Школі. Требаби покликати навіть при одній з них окрему комісію або й створити фонд, які тим справам служилиб.

А як будуть Народні Доми — то зникнуть коршми, зникне некультурність і тьма і будемо могли в час Великого Поклику сказати за І. Франком: „Ми готові, о Пане!“ — *Максим Грім.*

●●●

Полагодять — чи не полагодять?

Остання війна знищила Сх. Галичину, отже найбільше потерпіло українське населення. Хоча від війни минуло вже 10 літ і богато-богато пишеться в польських часописах про „відбудову кресів“ — то факт є, що ще й нині люде в деяких околицях не двигнулися з руїни, мешкають в землянках та ледви-ледви животіють.

Инші держави вже давно полагодили пекучу справу відбудови знищених осель. Людям давно виплачено відшкодування, бо до цього зобовязував усі нові держави трактат в Сан-Жермен, який казав, що держави ті мусять законно відшкодування полагодити — инакше не можуть мати претенсій до своїх горожан, щоб вони працювали для їх добра.

Польська держава також почала в тій справі деякі кроки — але до такого стану, як деинде, у ній ще дуже далеко. Були, що правда, всякі оціночні комісії, виміряли й обчислили шкоди, подавали людям квітки — тай на тім конець.

Але минають літа, а з квітків — нічо. Та нарешті, як довідуємося, справа поступила знов крок вперід. „Союз пошкодованих війною“ виробив уже проєкт того закона про відшкодування і передав міністрови скарбу. Міністер — як пишуть польські часописи — „зацікавився проєктом і обіцяв його предложити Раді Міністрів та предложити до ухвали соймови“. Як він буде виглядати, той проєкт — про те нічого ніхто не згадує.

Одночасно „Союз пошкод. війною“ (Краків) задумує заложити касу позичково-кредитову, на засадах кооперативи, яка при помочі державних фондів, та при співпраці членів має допомогти кредитом усім пошкодованим.

Ну, щож? Щасти Боже! Хоча і та каса і той закон вилами по воді писані та Бог-зна за кілько літ почнуть діяльність, то остаточно надії тратити не треба, бо держава мусить бути державою і додержати того, до чого зобовязалася.

Корисний зворот.

По загальних зборах „Просвіти“ минулого і цего року, коли наше громадянство в столиці краю дало рішучу відправу всяким розкладовим елементам, пішла також і провінція. І в нас в Перемишлі цей самий зворот вже від року можна запримітити. Свідчать про це хотяйби загальні збори „Міщанської Каси“ і „Філії Просвіти“, які відбулися минулого тижня. Національний табор став проти кількох людей так рішучо, що їх демонстраційні внески кінчились повним фіяском і то так, що відношення голосів на зборах „Міщанської Каси“ було як 57 до 2. А саме в тісній голові двох чи трьох людей зродилась хора думка, що їм удасться „захопити“ товариство у свої руки. З тою цілею вони ідуть на збори і тут продукуються... Арґументи для такого пана є нічим, бо його льоґіка така, що коли ви скажете, що щось „біле“, то він буде кричати „чорне“, а коли ви скажете „чорне“, то він буде кричати „біле“. І на це ради нема. Тому треба виступи тих панів трактувати з гумористичного становища. Та трагедокомедією таких докучливців є, що вони покликуються на волю робітників. З робітниками вони нічо спільного не мають, робітники для них мають тільки служити драбиною, по котрій має драпатися в гору хора амбіція — стати війтом. Мабуть вже і наше робітництво приходить до пізнання лиха, та тих галапасів поскидає зі своїх плечей. Це зрештою показалось вже на останніх зборах „Міщанської Каси“, де внесок такого мудрагеля, що вже зі всіх печей їв хліб, (з клерікала в р. 1916 став в 1919 „соціялістом“, бо хитрий малорос занюхав, що між робітниками лекше стати війтом) здобув 1 голос, а з його голосом 2. Инший панок, що перед роком був членом Ширшого Комітету „УНДО“— вже по кількох місяцях став членом Ширшого Комітету соціялістичної партії. Мовляв — „ідейний соціяліст“. Очивидно соціялісти-робітники знають ціну таким „соціялістам“, що перед ундівською карієрою були „ідейними загравістами“. Отже до чотирох літ можна перескакувати з організації до організації, де кращі „вигляди“, що хтось дасть собі на голові тисати кілки. Мабуть ті „добрі часи“ кінчаться для всяких „політиків“ того рода.

На це вказують і останні загальні збори перемиських установ, на яких вже і робітникам і міщанам було за богато некультурного поведення осібняків, яким перевернулося в голові. Вони дістали таку відправу, на яку заслужили. Наше громадянство не дозволить більше, щоб один чи двох людий поводилось по зборах громадянської установи так, за що всюди за двері викидають.

Дописи.

Станиславів. В понеділок, дня 1. квітня обходила станиславівська громада Велике Свято — 60-літний ювілей існування „Просвіти“. Свято почалось о год. 9. рано торжественною Службою Божою, яку відправив у місцевій катедрі о. кан. Стек в асисті двох священиків. По Службі Божій відспівано голові „Просвіти“ та головам Філії і читалень „Многая літа“, а за померших членів товариства відправлено панахиду. По панахиді виголосив о. посол Ганушевський гарну проповідь про значіння цього небуденного свята. Підчас цеї першої частини свята церков була виповнена по береги. О год. 12. в полуд. відбулася Святочна Академія в салі „Сокола“ вул. 3. мая 18. Вступ на академію був вільний, а входячі складали на „дар“ Просвіті добровільні датки. Серед місцевого громадянства, що прибуло численно на Академію, можна було бачити богато селян із цілого округа, які прибули із сіл, щоб своєю приявою звеличити свято Матері-Просвіти. Як перша точка програми академії були привіти. Голова стан. філії „Просвіти“ Др. Ю. Олесницький отворив акад. короткою промовою та повитав голову матірнього товариства п. сен. М. Галущинського, який прибув на це свято. Відтак йшли привіти від всіх укр. установ Станиславова та околичних міст і сіл. Привітів було так богато, що відчитання їх тривало майже годину. Опісля виголосив п. М. Гал. довшу промову про суть просвіти. Слідуючі точки програми, дві хорові (місцевого Бояна) та дві деклямації (Т. Фіґоля та М. Драґана зі Львова) випали бездоганно. Особливо вмілий добір творів та вміле їх виконання як одним так другим декляматором заслугує на повне признання. По відспіванню нац. гимну розійшлося громадянство домів. Вечером відіграв місцевий театр ім. І. Тобілевича „Запорожець за Дунаєм“. Вистава пройшла з повним успіхом, а публику чарувала своєю грою ювілятка Стадникова та арт. Рубчак, які прибули зі Львова. По виставі відбувся в салях „Бесіди“ комерс. Словом, ціле свято пройшло гарно серед поважного настрою.

Сянік. Дня 24. III. с. р. улаштувала сяніцька Філія „Просвіти“ враз з місцевою читальнею старанням рухливих єї провідників концерт в 68-роковини смерти нашого безсмертного ґенія і народнього пророка-поета Тараса Шевченка. Саля сяніцького кіна гістьми місцевими і з провінції набита. На естраді по 8. год. вечером, прикрашеній зеленю і погрудям поета, являється по відспіванню „Заповіту“ мужеським хором голова Т-ва „Просвіта“, сен. Галущинський і під гучні оплески витаючої публики своїм прекрасним та високопоетичним словом загріває по взору Заповіту Шевченка до освітної праці над собою і до борби з темнотою духа — до культурного і національного визволення з душевного рабства. Потім слідують на переміну — то деклямації, — то хори і мужеські і мішані в народніх гарних строях під вправною батутою Вп. Др. Блавацького, нагороджувані заслуженими невмовкаючими оплесками. Настрій та перебіг свята, так поважний, так бадьорий, що на хвилю забувається про злобу дня, а звуки слів заохоти до праці золотоустого сенатора і любих народніх пісень наших глубоко заховані в серці. Кождий учасник свята виніс теплий спомин до своєї часто стурбованої та пригнобленої сімї. — Приємно вражала численна участь нашого селянства у святі — відрадний обяв прозябаючої і тут в Сяніччині національної свідомости. — Більше таких свят і більше праці освідомляючої, а позискана буде для нації нашої засліплена досі кацапщиною тая бідна темна душа затурканого а доброго брата Лемка. — Учасник.

Прусинів, пов. Сокаль. Наше село перший раз святкувало свята Воскресення Христового при участи Соколів. Наші молоденькі Соколи постаралися о однострій та списи і стояли цілий час коло Божого гробу. В день Воскресення зробили гарний шпалір під проводом Ліщоти Гриця. Честь Вам молоденькі Соколи! Орґанізуйтеся і єднайтеся, бо в єдности сила! В сам великодний понеділок прийшов постерунковий на слідство. Таке наше життя! А прецінь команда поліції повинна потягнути до відвічальности цего постерункового, бож Соколи нічо злого не зробили, що своєю участю старались піднести хвалу Божу. Це одно! А друге: треба шанувати наші свята а не непокоїти людий в сам великодний понеділок. Але ми не сини страшків, ми не дамо себе залякати, бо ми свідомі цего, що зробили все по закону людському і Божому. — В нашім селі сталася така подія при збірці на „Рідну Школу“. Зборщик „Рідної Школи“ стояв коло церкви і просив о жертву на „Рідну Школу“. При тім був наш пан начальник громади і як свідомий Українець, заохочував людий до жертвенности. А господар Микола Ґудз, котрий має кират, назвав пана начальника поліцаєм, що „не пускає людий і люди мусять давати не знати на що“. Сей осібняк виступає проти всіх українських інституцій, як кооператива, Просвіта і т. д. Сам нічого не дасть на народні цілі і ще инших людий знеохочує, але хіба таких як він несвідомих. За те свідомі люди разом зі своїм п. начальником по можности сповняють свій громадянський і народний обовязок. Хто з нас в часі війни був між Чехами або Німцями, той бачив, як ті освічені народи дбають про свої інституції, як радо жертвують на свої школи. У них Ґудзів нема. Тому Чехи і Німці є щасливими і богатими народами, а Чехи, хоть їх є вісім разів менше, як Українців, мають свою власну державу.

З Польщі і про Польщу.

Польські ґазети ще не забули пригоди в Ополі. Вже артисти театру давно грають в театрі, а тут в „Ілюстр. Курієрі“ далі виливається помиї на весь німецький нарід. Оноді ціле число посвячене було тільки Німцям. Дійшло до того закукурічення, що в кінах на Шлеску робляться авантури, домагаючись усунення німецьких написів, а на властителів кін натискають, щоб бойкотували німецькі фільми. Супроти того навіть вшехпольська ґазета „Польонія“ пише, що така акція є дурненька, бо як бойкот то бойкот. Треба бойкотувати все — німецькі машини, німецькі книжки, німецькі мову. А тимчасом без німецьких книжок не можна обійтись в Польщі, так само кождий в склепі питає за німецькою маркою якогось виробу, бо вироби німецької марки найліпші. А польські діти учаться німецької мови в цілій Польщі, бо без німецької мови за границею краю не даш собі ради. Але велика німецька фабрика фільмів, довідавшись, що польські ґазети домагаються бойкоту, сама здержала висилку фільмів до Польщі, щоб зазначити, що їй зовсім на польських кінах не залежить. — В Познані отворено д. 16. травня виставу краєву при участи президента держави і міністрів. — В половині червня мали приїхати до Польщі французькі парляментаристи. Тимчасом польське міністерство справ закорд. відкликало цю прогульку. Варшавські ґазети опозиційні нарікають на це відкликання і називають це нетактом, яким Французи дуже образилися. Що було причиною цего відкликання — ще не знати.

Що чувати в світі?

Большевики московські далі господарять на українських землях по свому. Як вже ми писали, вони роздарували Жидам величезні простори урожайної української землі. І діється таке, що українські селяни еміґрують на далеку Сибірю, бо на своїй землі не можуть дістати землі, а за те дістають її Жиди з чужих країв. Оноді прибув з Палестини до Одеси пароплав „Крим“, який привіз Жидів з Палестини, щоб їх поселити на українській землі. Є то вже пятий жидівський транспорт Жидів з Палестини цего року. Україна стає новою Палестиною. І прибувають сюди ті Жиди, які з цілого світа еміґрували до Палестини, думаючи, що там манна паде з неба. Але коли переконались, що в Палестині треба тяжко працювати коло управи землі, покидають Палестину і їдуть на Україну, бо тут большевики роздаровують урожайну землю між Жидів. А большевики з отвертими раменами приймають їх, щоби при помочи цеї жидівської голоти держати в карбах українського селянина. Для нашого селянина з Галичини також нема землі на Україні — наші люди мусять іти в світ за очи, до пралісів далекої Арґентини, а для Жидів є земля на Україні. Така то господарка московських большевиків на Україні. — Большевикам чомусьто мало пролитої вже через них крови у світі та нужди у себе і снують вони дальше пляни про „революцію цілого світа“. Комінтерн, як найвища большевицька команда, видав кілька днів тому на-ад відозву до робітників (в дійсности до комуністичної голоти) цілого світа, щоб вони у відповідь на берлінський погром комуністів улаштували дня 1. серпня ц. р. т. зв. „Червоний день“. Як має виглядати той день — про те пише відозва таке: „Той день не має бути днем звичайної маніфестації. Червоний день має стати зворотною точкою в дотеперішнім комуністичнім русі і від нього має початися перехід пролетаріяту до контрофензиви проти капіталізму“. У звязку з заповіданням того дня та приготуваннями до нього, комуністи почали від дня 15. травня „чистку“ партії від всякого підозрілого та небажаного елементу. „Партія — пише „Правда“ — мусить знати кого має в своїх рядах та мусить зробити перегляд своєї сили перед двома великими подіями: перед розвиненням 5-літного пляну господарки та перед пробою потрясти увесь світ в день 1. серпня“. Той 1. серпень засів тепер усі шпальти большевицьких часописів і вже по містах большевії нині відбуваються походи та маніфестації з домаганням надати йому боєвий характер. Та хто привик до большевицького крикунства і до їх роблення галасу з нечевя — той знає, що звичайно з великої хмари большевицьких слів малий дощ. А до 1-шого серпня хто зна, що і в большевії буде..

Німеччина дуже обурилася на большевиків за авантури в Берліні, які викликали большевицькі висланники-аґенти і які закінчилися 21 трупами та кількасот раненими. Обурення це зросло ще більше, коли німецький уряд дізнався від свого представника, що в тім самім часі, як комуністи в Берліні робили напади на поліцію та вуличні галабурди, величезні товпи мійського московського шумовиння робили „демонстрацію“ під німецьким консулятом в Москві, а в тих демонстраціях брали участь не тільки військо та моряки але й поліція, якої орхестра йшла на чолі товпи. В часі демонстрації несли повипихані страхопуди-карикатури німецьких політиків, а також таблиці з протинімецькими написами та підносили раз в раз крик проти „німецького буржуйського режіму“. Оті одночасні з галабурдами берлінськими демонстрації та прилапання большевицького аґента Манільського (який вже і в Хінах і в Анґлії викликував авантури) поміж галабурдниками, дали Німеччині доказ, що берлінські кроваві бійки були уложені за большевицькі гроші. Тому німецький уряд вислав острий протест до Москви, в якім заявив, що коли большевики не заперестануть подібних, як у Москві, протинімецьких маніфестацій — то Німеччина буде мусіла перервати всякі взаємини з ними. Большевики, які Німців дуже кокетували, настрашилися тої острої ноти; у відповіди на неї оправдуються та обіцяють прилапати тих, що спричинили антинімецькі демонстрації. Та заява відповідь ні трохи не вдоволила німецького уряду. Національні часописи німецькі домагаються від уряду, щоб він зірвав з большевиками а навіть Штреземан, як доносять ґазети, жалував на останній сесії парляментарної комісії закорд. справ, що взагалі Німеччина увійшла в союз з большевиками звісним договором в Рапалльо. „Доробилися большевицькою приязню Німці — казав Штреземан — аж до вбитих і ранених, аж до того, що мусіли закрити всі комуністичні часописи та товариства, як протидержавні і руїницькі“. І хто зна, як далі після цеї мови та після скінчення слідства в справі берлінського бунту буде з німецько-большевицькою приязню.

Анґлійці дальше приготовляються до виборів, які відбудуться вже за кільканайцять днів під кінець мая. Горячка виборча підноситься, а аґітаційні апарати всіх трьох партій працюють безвпинно і в Анґлії нема одного дня, щоби не відбулося кількасот віч. Анґлійські часописи пишуть, що найбільш рухливою є ліберальна партія а її провідник Льойд Джордж вже від довшого часу не побув в одному місци більш як два дні. На одному такому вічу в місті Vanger Льойда Джорджа запитали, чи він казавби опорожнити Надрення, якби дійшов до влади. Льойд Джордж відповів: „Очивидно, що так і то в найкоротшім часі“. Цей висказ підхопили часописи, прихильні консервативній партії і воюють тепер ним проти лібералів, а їм з помічю йде й преса Франції і всіх тих, що ворогують з Німеччиною, ба навіть ...польська. Льойд Джордж одначе застарий політик, щоб це могло йому що пошкодити. — Офіціяльні листи кандидатів поодиноких партій вже уложено. О615 мандатів в парляменті буде боротися 1685 кандидатів, отже о 100 більше, як минулого року. Консервативни поставили 582, лібералі 493 а лабуристи 559 кандидатів. Крім цього висунули в 24 виборчих округах своїх кандидатів комуністи та зголошено 27 „диких“ кандидатур. Рівночасно з висуненням кандидатів почала преса консерватистів та лібералів атак на лабуристів та закидає тій партії, що вона одержала на аґітацію виборчу гроші від американських робітників, які в тій справі видали навіть осібну відозву. Лабуристи навіть не пробують цьому перечити.

У Франції відбулися перед кількома днями доповняючі вибори громадські. Теперішна партія урядова і всі инші, навіть найскрайнійше червоні партії на довго до них розвели були аґітацію за просунення до громадських рад своїх людей. А що тепер у Франції між партіями велика гризня — то й кожда з них була непевна своєї побіди. Та вибори показали, що французький теперішний уряд має за собою більш населення, як цього могли сподіватися найбільші його вороги. Найбільше голосів дістали републиканці та поміркований радикали, то є ті дві партії, що входять у склад т. зв. Народної унії, на яку опирається теперішний уряд. Соціялісти, скрайні радикали та комуністи одержали ледви по кілька мандатів і навіть у таких фабричних містах, як Париж і Ліон, де вони мали доси переважаючу силу, пересунулися мандати на користь републиканів-народовців. Зосібна в Альзації самостійники-автономісти одержали також богато мандатів і у деяких містах ціла рада буде обсаджена автономістами. Всюди виграли противні червоним партіям націоналісти — а то ще один доказ, що панування соціялізму починає корчитись в Европі.

Серафинецький Ф.

Гірка писанка.

Зі сходу тягнув весняний але холодний вітер. Сонце, мов брила розжареного заліза, давно скотилося за безкраї темно-зелені бори і темна ніч опустила крила на увесь світ. По хатах де-не-де блимали світла і польське село затихло-завмерло...

Була то Велика Субота — по якій скоросвіт мало прийти Воскресення Христове — то велике, урочисте Свято українського Велитня-Народа.

Пані Василина, учителька польської школи, допікала на чорній блясі кілька писанок гуцульського взору, щоби ранесенько у своїй непросторій кімнатці на далекій чужині сісти з донечкою Любомиркою до стола та по старому звичаєви батьків зїсти яйце великодне.

В маленькій кухонці догоряли останні трісочки. Таємнича тиша. Годинник тільки цокав на столі та крізь сон захлипала часом донечка, що давно вже розстелила собі ліжочко і лягла спати. Десь далеко на селі гавкала собака. Доходила третя по півночі.

Учителька засунула останну засувку в дверях, положила на столі револьвер і відмовивши молитви, лягла коло дитини. Згасло світло і темрява розтягнулася верствою по цілому помешканні. В горщику на кухні шипіла вода.

— Мамо! — скрикнула нагло дитина.

Учителька здрігнула.

— Любусю — спиш?

— Так, мамо, я спала і такий то сон...

— Який, дитино?

— Як замкнула я очі — полетіла я наче на рідну землю. Мамо — шепнула вона — як чудово пише „Світ дитини“ про наших хоробрих князів, що колись були панами цілої України. Боже, Боже! — зітхнула. — Колиж, мамо, буде мати Україна свого батька, що пригорне Її теплою рукою до груди і не дасть більше ворогам мучити Її? Мамо! І татко, татко наш рідний мені привидівся — як отак лежала я — Десь їхав на буланому коні та провадив сотню Стрільців до бою. А як сміявся до мене...

Пані Василина не могла нічого говорити, хоч як щебетала Любка. Чула, що якийсь великан-камінь роздавить її грудь. Мовчала.

— Мамо — шепнула знов дівчина — завтра наш Великдень. Там у церкві будуть святити паски та писанки, а я, мамо, не буду того бачити. А вторік я була з бабунею раненько в церкві, а дівчата і хлопці співали „Христос Воскрес“. Матусю! Ми цего року не будемо в церкві й не побачимо тих радощів рідного села?

Зігхнула пані Василина, здавлене серце затріпотало нервово і тихо відповіла:

— Ні, доню, не будемо. Завтра неділя й Воскресення Христове, а в понеділок у Поляків робучий день і дітей їх учити треба.

— Мамо, мамо! Як весело буде у бабуні. Ромко і Наталка тітки Олени будуть мати богато писанок і підуть на майдан, що то біля цвинтаря, там де кождого року на Великдень бавляться гаївок. Памятаю, як минулого року хлопці полапалися з дівчатами за руки, виводили короводи тай співали весело: Зеленії огірочки—... а старші зі щасливою усмішкою на лиці приглядалися і помагали співати. А що дітий на толоці бавилося! Матусю — ми не будемо так радіти — як всі?

Учителька слухала щебетання донечки. Серце, здається, переставало бити а рясні сльози котилися горохом на сніжно-білу подушку. Мовчала. І Любка замовкла.

Останній вогник глянув з печі на хату і згас зовсім.

Пані Василина зітхнула, положила руку на головку дитини і відповіла святочним голосом:

— Так, доню. Завтра на всій Україні велике свято — Великдень. До схід сонця могутні дзвони відізвуться грімко на знак Воскресення. Роями потягнуть люди до церкви і загомонить в Божім Домі велична пісня: Христос воскресе! Священики відправлять по всіх наших святинях Служби Божі, посвятять паски та писанки і як тільки сонічко стане моргати на небоззоді — всі в радости й щастю вернуть домів, щоби там цілою хатою сісти до стола та поділитися свяченим. Три дні не перестануть гоміти дзвони на знак великої радости. Залунають веселі пісні по селах — бо то дні забуття горя — неволі й журби.

— Так — говорила, а голос перетикався болем — але богато заплаче. Богато не сяде за стіл і не співатиме: Христос Воскрес! Лягли на віки за воскресення Соборної України. Десь тільки могили сіріють на змитих червоною кровю ланах під синім голубим небом а над головами поляглих завиває дико червоний змій Росії: Не Воскресне Україна! Не воскрес Христос! Там десь на пригорбі в темній могилі і батько наш спочива...

І цві великі сльози залопотали по подушці. Любка захлипала і здавленим півголосом кликнула:

— Татку, татку дорогий!

А пані Василина пригорнула її до себе, обняла руками і цілувала в головку.

Ніч сіріла і блідла над польським селом.

— Цить, доню. Будемо молити Господа за нього і за всіх, що впали — як розпятий і замучений катами Христос воскрес — так і наша вітчина воскресне. Закутих, голодних і спрагнених Він любив. Заспокійся, доню! Не плач!

— З костий поляглих гетьмани встануть і долю нашу викують з такого заліза, що і найсильніщий кат не сокрушить її. Цить! Цить!

Сині очі пані Василини заблисли жарким вогнем. Затихли. Годинник цокав — цок — цок — цок... До хати став заглядати день...

— Мамцю — шепнула Любка — в костелі дзвонять — у них сьогодні неділя. А там у нас в цей час вже паски святять і несеться по селі пісня Христос Воскрес!

Повставали мерщій, одяглися святочно і клякли перед образами. В голос молили Бога за душу покійного батька та всіх поляглих Борців. Благали Його о воскресення Батьківщини. Пані Василина кінчила молитву словами:

— Не вжеж за дармо политий увесь край кровю Борців за Правду?

Сіли до прикритого білою скатертю стола і мовчки ділилися з собою яйцем.

Важкий сум висів у кімнаті і тільки сонічко, що впадало крізь вікна — було веселе.

Пані Василина взяла русяву головку дитини в долоні і поцілувала її палко. Гарячі сльози силою тиснулися до синіх очей — але вона здержувала їх. Пригорнула донечку до груди і обі стали співати Христос воскресе...

Пісня втихла і тільки відгомін її ходив по стінах чужої хати.

...А завтра, хоч свято, знов праця — наука в користь несвоїх дітей і несвойого народу за онтой кусок хліба..

Грізні і дивні явища.

Пан Олександер Кучера, суддя окружний в Самборі, оголосив в одній польській часописі про такий факт:

„Перед кількома тижнями зауважив учитель Б. з села З., віддаленого 16 км. від Турки, (літ 22, стану вільного, мешкає сам один в шкільнім будинку), що як тільки в ночі згасить світло, зараз чутно в його спальні галас, стукіт та шепти. Зразу він пояснював собі ці голоси натуральним способом, колиж мимо цього голоси не втихали, постановив дослідити їх при помочі електричної лямпки.

На другу ніч, як тільки вчув галас, засвітив лямку і завважив, як двері кімнати, які замкнув з вечера на ключ, в його очах отвираються, а потім замикаються. Слідуючої ночі повторилися ті самі галаси, а рано побачив учитель посеред кімнати усі крісла зложені в стирту. Щоб це хтось зробив — о тім нема мови, бо двері були замкнені зі середини на ключ а вікна ненарушені.

Одноїж ночі в березні 1929 р., коли знову збудився від стуку і засвітив ліхтарку, зауважив з жахом мужчину в віці до 30 літ, вбраного по містовому, який ходив по спальні. Змора, нічого не кажучи, сама розвіялася.

Про ті явища учитель нікому нічо не говорив, бо боявся, щоб не взяли його за безумного, або за людину, яка стоїть дуже близько з популярною по селах „нечистою

Парижська конференція репараційна посуває помало свої наради вперід і мабуть доведе до щасливого кінця. Як відомо, Німці заявили охоту платити 37 річних рат по 1650 міліонів. а аліянти домагались 58 річних рат по 2198 міліонів. Юнґ пішов серединою між німецькою пропозицією а домаганнями аліянтів, і визначив 37 рат по 1675 міліонів з тим, що через перших десять літ буде що року рата підвищатися о 25 міліонів, отже другого року буде виносити 1700 міл., третого — 1725 міл. ітд. Опісля буде підноситися рата до 2350 міліонів і такою остане аж до 37 року сплати. І ще одно: Юнґ допускає можливість по 10 літах ще перевірити висоту рат, якби Німеччина не могла платити, але та зміна висоти рат може вийти тільки в користь Німеччини, т. є. ті рати можуть бути знижені, а не підвисшені На цей плян Юнґа згодилась вже Анґлія і Італія, а Франція і Бельґія ще надумуються, але будуть мусіли згодитися, бо противитись могучій Америці і Анґлії не буде в них сили. Спір тепер обмежився на аліянтах. А саме: Німцям знижено контрибуцію о кілька міліярдів і тепер треба ті міліярди на кімсь відбити. Юнґ кождій державі трохи урвав з контрибуції але найбільше Анґлії, бо уважає її за найбогатшу. І от тепер в Анґлії великий райвах, про що ми вже писали в послідним числі, а навіть деякі часописи називають Юнґа ґерманофілем, тобто приятелем Німців і взивають Анґлію, щоб вона рішуче не згодилася на обмежування її домагань.

В Італії відбуваються тепер раз-по-раз маніфестації, що стверджують лятеранську угоду з Папою. Між державою а Папою є вже тепер добрі взаємини і Папа перший раз від непамятних часів поблагословив оноді італійських вояків, учасників світової війни. Величаво, при участи війська та влади, відбулася також поїздка кардинала Ґаспарі з Риму до Монте Касіно на ювілей одного монастиря. По дорозі кардинала зустрічало всюди військо і він їхав, як офіційний представник держави Папи, якому віддавано усі почести дипльоматичні. З Риму виїхав він спеціяльним поїздом, заквітчаним папськими та італійськими хоругвами, під звуки військової орхестри. В Монте Касіно витали Ґаспарі'ого гарматні стріли, почесні військові сотні та міністер робіт публичних, який поцілував перстень кардинала, а товпа кричала „хай живе“, мішаючи імена короля, Ґаспарі'ого і Муссолінія. Всі ті паради доказують ясно, що між Папою а теперішним урядом Італії навяжуться добрі відносини. Чи одначе та згода буде вічна — не знати. Бувший премієр Італії, Нітті, запитаний про те, чи слідуючий уряд буде придержуватися угоди лятеранської, відповів: „Не знаю. По скасованню конституції, при теперішній формі влади слідуючого уряду не обовязує нічо, що зробив попередний уряд“. — Минувого тижня виголосив Муссоліні в італійськім парляменті промову, в якій оповів історію угоди з Папою, котрого славив як великого італійського патріота. Також говорив про конкордат Італії з папським урядом і це місце промови викликало квас між Італією а папським урядом. Говорять, що через те Папа відложив ратифікацію (потвердження) угоди на неозначений час. Булоби це знаком, що Папа невдоволений промовою диктатора Муссолінія. — Італійські політики від якогось часу починають призадумуватися над тим, чи не вдалобися Італії заприязнитися з Німеччиною і взявши до помочи Мадярів, Туреччину та можливо й Росію, разом з ними створити сильну спілку в Европі, якаби протиставилася інтересам анґлійсько-французької спілки. Такий бльок бувби Італії дуже на руку, бо з Францією вона з давна ворогує і буде ворогувати за панування над Середземним морем. Зараз після версальського мира пробували Німці з Італією порозумітися та створити союз — одначе це з приходом Муссолінія до влади не вдалося, бо Муссоліні відкидав усяке порозуміння з давніщими ворогами. У відповідь на це становище Муссолінія, Німці почали підсилювати німецький рух в Тиролю, який, як звісно, силою прилучено до Італії — ну і здавалося, ніколи не прийде до згоди між обома тими державами. Та коли Італії й Німеччині почав загрожувати й докучати спільний ворог—Франція, зрозуміли вони, що їм краще держатися разом і творити один фронт проти Франції. Тому потихеньки почали Італійці й Німці зговорюватися, врешті про можливість італійсько-німецької спілки стали писати і ґазети, а хто знає — чи не почнуться в тій справі урядові переговори, як ґрунт під них буде приготований.

Австрійська націоналістична, на військовий лад побудована орґанізація „Гаймвер“ трівожить уже довший час соціялістів. Походи та свята, які вона улаштовує та на яких показує в дефілядах свої сили, показали соціялістам та їх збольшевизованим прихильникам, що в Австрії червоної печені впекти їм не вдасться і що більше—що в разі якого небудь руху їх — „Гаймвера“ стане до помочі урядови а той заведе при її допомозі диктатуру тай буде так кермувати, як уважатиме за найкраще. Соціялісти дотепер легковажили собі „Гаймверу“, у якій по найбільшій части зорґанізовані селянські сини — і щойно як почали вони вводити розгардіяш до австрійського сойму а „Гаймвера“ недвозначно заявила, що піде проти — зрозуміли, що в „Гаймвері“ є сила і присіли. А тимчасом „Гаймвери“ орґанізуються та раз-по-раз в ріжних містах, особливо тих, де мешкають червоні та почервонілі партійці, уладжує здвиги. Дійшло до того, що соціялістичні ґазети почали вже кричати, що приготовляють вони фашистівський замах і вимогли навіть на бурмістрові Відня заборону проти всяких походів. Та „Гаймвера“ не думає зовсім заводити диктатури. Вона тільки показує соціялістам, що як ті будуть собі занадто позволяли—то вона попробує приборкати їх та підчинити урядови, який веде Австрію. Отже гроза зависає над австрійськими соціялістами і то гроза хлопського, дужого кулака...

силою“. Просив і мене, щоб я не подавав його імени до публичного відома.

В якийсь час пізніще збудив його знову галас. Та тепер при світлі електричної лямпки побачив того самого мужчину в головах. Підозріваючи, що привид має до нього якісь неприхильні заміри, вхопив за ніж, який лежав на нічній шафці і пхнув в нього. Відчув, що рука перетяла порожнечу. Змора після цього зникла, але він бачив, як ворушилася фіранка, якою було прислонене вікно. Приглянувшись близше, побачив учитель, що ніж, яким пхнув зяву, був окервавлений а на фіранці над вікном було видно свіжу кров. Ця пригода так його перелякала, що цілу ніч трясся, як у фебрі.

Кілька ночий пізніще та сама змора мужчини дала йому револьвер зі словами: „На, маєш, вбийся!“ Пан Б. вхопив за револьвер і двічі стрілив до привиду. Коли я запитав його, звідки набралося в нього стільки відваги, відповів, що робив се самочинно, під впливом вродженого кождій людині почуття самооборони серед грізної небезпеки. По стрілах револьвер розвіявся у воздусі.

Досліджуючи місце випадку, завважив п. Б. на сидженню крісла, відбитку людської долоні, наче випалену вогнем. На стіні, в напрямі якої він стрілив, завважив свіжий слід, відповідаючий кулі револьверовій, а кулі нігде не найшов.

На стелі зауважив відбиті виразно обі долоні людські, намальовані наче фарбою, а над тими відбитками видно було дивний, покручений напис.

Від толі п. Б. постановив не гасити більше світла в ночі і мав надію, що зява не відважиться атакувати його при повнім світлі лямпи. Та це була марна надія...

Зараз слідуючої ночі побачив ту саму зяву, яка зближалася до ліжка учителя, подала йому шаблю і сказала: „То твій конець“. Пан Б. заслонився перед привидом тою шаблею, але в тій хвилі той вибив йому її з руки і другою шаблею рубнув через ліву брову, насаду носа і лице. Учителя обляла кров, він зімлів і упав на підлогу. А як рано вернув до свідомости, зауважив на підлозі велику калужу крови а на лиці в нього була отворена рана. В наслідок того ушкодження чувся через кілька днів дуже ослабленим, горячкував а навіть попадав у серцеву хворобу, яка кінчалася омлінням. Рана одначе сама від себе загоїлася на протязі 24 годин і то так, що по ній не остало ніякого сліду.

Мій інформатор, людина інтеліґентна, оповідав це все поважно, здаючи собі ясно справу, що таке привиди і я не мав ніякої притоки сумніватися в щирість слів оповідача, особливож тому, що й від инших осіб чув я потвердження цього оповідання. А я чув, що навіть сторож мав після згаданої події змивати кровю зрошену підлогу...“

Стільки п. суддя Кучера. Як пояснити це явище — не знати. Загадка — тай годі...

Всячина.

Звертаємо увагу, що Земельн. Банк Гіпотечний С. А. у Львові ул. Підвалля 7, з днем 16 го травня с. р. переніс свої бюра до власної камениці при вул. Словацького ч. 14. Числа телефонів: 75-32, 3-82 і 52-92.

До Хвальної Редакції Українського Голосу в Перемишлі. Отсим просимо ласкаво видрукувати на сторінках Вашого Поважного часопису нашу найщирішу подяку Вп. Професорам і ученицям Учительського Семинара, Вп. Панам Професорам і ученицям Дівочої і Мужеської ґімназії, Т-ву Охорони дітей в Перемишлі і всім жертводавцям за ласкавий дар, що вони усі разом були ласкаві зложити і передати через Перемиський УЦК для дітей українських еміґрантів у Станиці при м. Каліші. З правдивим до Вас поважанням:—*Правління Української станиці в Каліші* (підписи).

До тих, що розуміють вагу рідного слова.

Кождому відомо, яку ролю відограють в життю народів письменники та журналісти. Вони творять в дійсности мозок нації, який кермує кождим її рухом, не дає йому вснути та побуджує до життя.

Зосібна велику ролю відограли письменники і журналісти у відродженню нашого народу і в теперішну пору великих змагань дають вони знов йому напрям та шляховкази. За цеж часто на старість не мають де голови приклонити і гинуть на чужій ласці.

Щоби тому ненормальному станови запобігти, „Т-во письменників і журналістів ім. Івана Франка у Львові“ закупило в Ямнім будинок, в якім будуть вони могли спочати та підреперувати своє здоровля. Будинок той коштував 3500 дол. і їх треба негайно заплатити. Частину грошей вже зібрано — а за другою звертається згадане Товариство до всіх Українців з проханням допомогти йому в цім великім ділі. Жертви слати: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, Підвалє ч. 7, на книжочку 1141.

Вся писанка для „Рідної Школи„! З нагоди Воскресення Христового не забувайте на писанку для „Рідної Школи“!

Нехай кожне Товариство (Кружок „Рідної Школи“, Читальня, Луг, Сокіл і т. п) кожна кооператива, кожне підриємство і кожний Українець та кожна Українка особисто чи гуртом перешлють дар на писанку „Рідній Школі“.

Сповніть всій обовязок супроти свого молодшого покоління й Великого Майбутнього української нації.

Головна Управа „Рідної Школи“.

З техніки і природи.

Техніки без техніки.

Люди є переконані, що людська цівілізація є найкращою цівілізацією світа. А тимчасом істнують цивілізації, сто разів вищі від людської.

І кождий, хто тільки звернув увагу на життя муравлів, мусить признати, що у них цівілізація є така, що людина перед нею стає з подивом. Возьмім лише одно: загал. Муравлі все роблять для загалу і в імя загалу, а не для себе. Чи ми можемо чимсь подібним почванитися?

Правда, люди мають науку, ремесло, мистецтво. Муравлі не мають того всього, але це не перешкаджає їм творити діла, яким ми ще не швидко дорівнаємо.

Кожда людська робота вимагає всякого штучного знаряддя. Муравлі обходяться без нього а будують будівлі відносно богато разів більші від наших. Пр. американські муравлі-терміти ставлять будівлі високі на 8 метрів, що в порівнанню до тіла муравля є 2400 разів від нього більші. Якби люди хотіли будинок тої висоти збудувати, то він мусівби бути високий що найменше 4 кільометри. Бетон, з якого муравлі ставлять ці будівлі, від нашого нічим не гірший, з тою ріжницею, що в ньому нема, як у нашому, сталевого вязання. А мимо цього будівлі мурашок мають мистецькі коритарі, салі, склади і комори, в яких тисячі мешканців находять приміщення.

Инші роди муравлів виробляють незрозумілим для нас способом папір. Вони навіть управляють деякі ростини, які опісля, наче в пору жнив, збирають і доказаним фактом є, що в підземеллях своєї будовимiста плекають вони рід грибка.

Далі, муравлі продукують мід. Не складають одначе вони його в бочки, як ми, тільки в жолудки призначених для цього робітниць, які в наслідок цього мають кадовб величезного розміру, двайцять-трийцять разів більший від самого муравля. Через те не може він ходити і звісившись головою в долину живе таким посвяти повним життям.

Відомо, що кожда кольонія муравлів має і свої стада худоби, рід мшиць, яких вони в означену пору доять а для яких будують навіть спеціяльні загороди.

Загадкою для науки є також спосіб порозуміння одного гнізда з другим, про що легко переконатись, розбурюючи купину. Учені догадуються, що муравлі мусять мати якийсь спосіб радіофонії—хоч це рахують люди своїм останним здобутком техніки.

Отже ми — люди, нічо таки проти природи, її чуд та див.

Новинки.

САРАНЧА. В африканських країнах Альжирії та Оранії появилися хмари саранчі. Більш як 100 тисяч морґів збіжа знищила та язва зовсім. Французьке правительство розпочало з нею боротьбу при помочі мінометів, квасів та трійла і вислало до згаданих кольоній 800 гарматок, 1800 величезних апаратів розсівачів та 370 ваґонів трійла. Кошти тої боротьби виносять нині вже 12 міліонів франків — і хто зна, чи не буде ще мало.

КОТИ В ПРОЦЕСІ. Перед карним судом в Парижі станули оноді дві вдови, що мешкали побіч себе, з яких одна обжалувала другу о отроєння... 25-ьох її улюблених котів. Обжалована боронилася тим, що її сусідка тримає їх більш як сотку і від крику їх та нечистоти жити просто не можна. Суд признав рацію обжалованій і увільнив її. — Подібний процес через коти ведеться і в Ню-Йорку. Там вніс до суду просьбу о розвід фармер Бавер, бо не може витримати з жінкою, яка має 12 котів, дає їм їсти при однім столі з мужем і дбає о них краще, як о свого чоловіка. Баверова на слідстві сказала, що волить розійтися з мужем ніж з улюбленими котами і мабуть супруже дістане розвід через ті сотворіння.

НА ГОЛОВУ БЕЗБОЖНИКІВ. В місточку Любовин зорґанізували большевики гурток „безбожників“ і оноді в суботу гурток той мав давати антирелігійну виставу, в якій Христа мав грати знаний безбожник, Михайло Юхневич. Та коли викінчували приготування до цеї вистави — нагло ні з того ні з цього завалилася в салі стеля а кусок цегли вдарив Юхневича, розбив йому голову і він втратив притомність. Вистава отже не відбулася а цей факт поділав так на безбожників, що вони виступили усі з гуртка. Большевики, описуючи ту пригоду, подають, що стелю навмисне завалили контрреволюціонери. Ми одначе думаємо инакше.

НАВОРОЖИЛА. Старий Мастик з Ходорова мав дочку, яка кохала вірно бідного Степана Музику, хоча була так богата, що і найбогатіщий парубок не бувби їй зробив встиду. Не на руку це було батькови, але хоча як він відводив дівчину від того кохання — то це нічо не помагало, бо-як то кажуть — на милування нема силування. Пішов отже до ворожки Василихи, аби вона щось порадила. Василиха подумала, взяла гроші і таке порадила: „Купите три по три свічки, посвятите в церкві і як буде повня а дівчина буде спати, засвітите так, щоб три було над ліжком, три на ліжку а три під ліжком. Самі з хати вийдете і аж тоді вернете, як дівчина почне кричати. Бо та любов — то всьо нечиста сила“. Послухав старий, дочекався повні і зробив усе, як Василиха казала. Засвітив свічки, вийшов і вже був певний, що все добре скінчиться, коли ось вийшло з чарів що инше: Від свічок запалилося ліжко і хата булаби згоріла, якби не добрі люди. А дівчина як кохала Степана—так кохає.

НОВИЙ КОРАБЕЛЬ НОЯ. Порт в американськім місті Белевен опустив недавно пароплав „Експортер“, цікавий тим, що нагадує собою біблійний ковчег Ноя. На пароході находиться: 4 тигри, 8 слонів, 10 медведів, 2 оранґутани, 100 ґатунків всяких малп і пантера. Окрім цього є на ньому 800 родів всякого птацтва та ще богато всяких звірят, яких будуть бити на поживу для тигрів, пантери і т. д. Усі тоті звірята везе згаданий пароплав до звірниців ріжних міст Америки, а яка вартість цього живого набору — про те свідчить асекурація його на 2 і пів міліона долярів.

ЩОБИ МАТИ 8 МОРҐІВ... В Медвехівцях пов. Бучач оженився недавно господар Стах Кошевич з вдовою, яка мала дочку-відданицю і на неї тим самим припадав увесь маєток матері, щось 8 морґів землі. Кошевич хотів тих 8 морґів загарбати для себе, придумав цілий гидкий плян і оноді, як жінка вийшла на поле, побив свою прибрану дочку так, що поломав їй ребра і вона на другий день вмерла. В селі оголосив Кошевич, що дівчина вмерла своєю смертю і хто знає, як булоб далі — якби не сусіди. Вони, відвідуючи мерця на катафальку, завважили синці на шиї і руках померлої, завідомили про це поліцію а та похорон здержала. Приїхала комісія судова, оглянула трупа і гидкий злочин вийшов на світло денне: Вітчим хотів поля і тому доньку замордував. А після цього Кошевича замкнули до тюрми і дожидатиме він того, на що заслужив.

ДОБРОДІЙКА УБОГИХ. Американська міліонерка Еймрі задумала величаве діло: Отсе недалеко робітничого передмістя Ню-Йорку Чінчінаті закупила вона величезні простори землі і в 1923 р. наняла 26 інжінерів, щоби вибудували на тім місці оселю для 20.000 мешканців. Оселю уже того року викінчують і вже тепер мешкає у ній кілька тисяч родин. Положена вона серед прегарної природи, над рікою а збудована так, що кожда родина дістане гарну, соняшну хату о 6—8 кімнатах з городом за дуже дешеве комірне, або купить по ціні коштів будови. В новій оселі є парк, музей, школи і навіть театер. Кажуть, що міліонерка Еймрі сама походить з бідної родини і пізнала всю нужду гидких та темних мешкань і от звідси взявся у неї плян помогти ближним. Кілько то людий буде благословити її щедру руку і добре серце!

З КРІСАМИ ПО 880 ЗОЛ. Трьох узброєних в кріси бандитів напало оноді на хату Кузьми Ґотича в Криворівні повіт Коссів і загрозивши домашним, що всіх їх в разі алярму побють, зрабували 880 золот., троха одежі та декілька дрібниць. Опісля бандити швидко втікли, погрожуючи усім, що пімстяться, якщо хтось з хати донісби про напад поліції. Родина Ґотича в дійсности перелякалася погрози бандитів і довгий час не давала нікому знати про випадок а бандити пропали, як камінь у воду.

ВИДНО, ЩО ОПЛАЧУЄТЬСЯ. Американський уряд оголосив, що удержання й допильнування прогібіції в 1928 р. коштувало державу рівно 1 міліярд долярів. Такі то суми вкладають держави на боротьбу з сивухою!

ЩО ТО ЗНАЧИТЬ РАДІО. На повному морі між Европою і Америкою приключилася кілька днів тому назад катастрофа американському кораблеви „Кадіяк“. Він почав потапати і бездротним телеґрафом почав розсилати на всі сторони клич: S. O. S. (ратуйте!) Кілька мінут пізніще одержав він від иншого пароходу таку вістку: „Находимося від вас 60 кільометрів і повною парою їдемо вам на поміч“. Очивидно — все уратовано.

НЕ КОЛЮМБ А ФРАНЦУЗИ. Недавно писали ми про те, як Німці відбирають славу відкриття Америки Колюмбови і приписують собі. Тепер знов одна американська часопись помістила досліди якогось ученого Американця, який каже, що Америку відкрив не хто инший а Французи і то на 100 літ скорше як Колюмб, отже в р. 1392. Французи мали ловити китів і заплисти аж на береги теперішного острова Ню-Фунленд. Ну і тепер аж не знати — хто в дійсности: Колюмб, Німці чи Французи?

ЗЛОДІЇ ЗНОВ РУШИЛИСЯ. Оноді вкрали злодії в селянина Кравця в Завидовичах коло Городка свиню, вартости 100 зол. і почали серед нічної пітьми з нею втікати. На своє нещастя здибалися з господарем Василем Тимчишиним, а той пустився їх доганяти. Злодії почали тоді до нього стріляти і чотирма кулями зранили його в жолудок. Та гук стрілів заалярмував поліцію і їх всіх прилапали.

БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОДЮГОЮ. Оноді в ночі в поїзді Львів-Варшава якийсь чоловік вкрав еміґрантови Куличови портфель, у якому було 500 долярів. Кулич завважив крадіж і пустився доганяти злодія. Допав його біля дверий і намагався свою власність відобрати. Підчас боротьби двері ваґону нагло відчинилися і оба випали в ніч. Инші подорожні задержали поїзд і прийшли з помічю Куличови, але було вже за пізно, бо злодій скористав з пітьми та втік до недалекого ліса, забираючи гроші з собою.

ДИТИНА - ДИВОГЛЯД. Жидівка Хая Радзік з міста Кутна у Польщі вродила минулого тижня дивну дитину. В цитини тої є лице без сліду носа, вух, очий і уст а посередині нього має вона тільки округлий отвір. Крім цього „дитина“ не має ні рук ні ніг і виглядає, як кусок живого мяса, обтягнений шкірою. Найцікавіще, що як лікар з Кутна давав Радзіковій за того дивогляда 500 зол., та хотів його забрати для наукових дослідів — то вона рішуче відмовила, кажучи: „Я хоч бідна, але своєї дитини за ніякі скарби нікому не дам“.

СИН В ОБОРОНІ МАТЕРИ. В місцевости Руґеталь в Німеччині забив 23-літний син свойого батька, рубача. Батько, налоговий піяк, вертав часто нетверезий до хати та знущався над своєю жінкою. Коли син станув в її обороні, батько кинувся на нього, але той вдарив так батька по голові, що він ані не зойкнув. Після цього віддався сам в руки поліції.

ДО ЧОГО ВЕДУТЬ БОЛЬШЕВИКИ. „Комуніст“ подає цікаві числа про зріст алькоголізму на Україні. В Одессі випили в минулім році 3 міліони літрів горівки, 4 міліони літрів пива і 2 міліони літрів вина, вартости 10 міліонів рублів. В Харкові і Київі в минулім році пропили люди 22 міліони рублів. Найбільше однак пють на Донбасі. Там робітники за 1928 р. пропили небогато — тільки 27 міліонів рублів. Рай — правда?

ПОВІСИВСЯ ЧЕРЕЗ ДОЛЯРИ. В селі Ольховичах, повіт Сянік, повісився господар Іван Ліщинський, який приїхав кілька місяців тому з Америки. Він привіз 5,000 долярів, а лякаючись злодіїв, сховав їх до фляшки, яку закопав у землю. Сими днями викопав фляшку і побачив, що гроші вкрилися цвіллю і були зовсім знищені. Сього він не пережив і повісився.

ШТУЧНІ ГРОМИ. Двох інжинерів, один з Сан Франціско, другий з Вашинґтону, придумали рухому „смертельну машину“ для штучних громів. Властиво машина кидає лискавки, які видають громи. Лискавка, се електрична іскра, яка летить з такою силою і швидкістю, що викликує гук, себто грім, а де попаде, там палить і вбиває. Природна лискавка в атмосфері, себто природна електрична іскра перебіжить 8 миль, заки згасне. Але штучна ще далеко слабша. Видахідники кажуть, що вона перелетить до 30 стіп, заки згасне. Се значить, що на такій віддалі та іскра могла-б наприклад убивати людей і тому її називають „смертельною іскрою“.

БЕЗЗУБІ ЛЮДИ. На острові Суматрі недалеко Індій в Азії живе племя Батаків, яке має дуже дивні звичаї. Від наших людей ріжняться вони не тільки фарбою шкіри, мовою та низькою культурою, але й тим, що білі гарні зуби уважають вони за щось негідного людини. Релігія наказує їм вибивати зуби десь в 17—20 році життя на жертву богови рижу, який не любить людей з острими зубами, бо ті кусають риж, а це його болить. Отже хто тільки підросте, тому зуби усувають. Усування відбувається при участи цілого села, серед співу і музики. А треба тямити, що Батаки дикуни і в них нема ніякого иншого знаряддя до вибирання зубів крім молотка, яким по кусочку ломлять зуб, один за другим. Операція та тріває кілька годин, нещасний чоловік дреться, як божевільний а його крик заглушують бубни та реви тих, що на свято зійшлися. Вкінці зуби зникають, ясла замальовують на чорно і Батак стає милим богови рижу чоловіком, не подібним до білих людей, яких вони називають „собакощокими“. Яка то в світі ще дич є — правда? І то в 20-тім віці!...

ЯК НЕ ВМІЄШ — НЕ БЕРИСЯ. В Нижбірґу Старім, гусятинського повіту, обходився в хаті Микити Гуменного 17-літний Іван Романський так неосторожно з втятим крісом, що той вистрілив, а куля вцілила господаря Юрка Німого і він повалився неживий на землю. Романський за свій вчинок підповідатиме перед судом.

ВІЗ ПІД ЛЬОКОМОТИВОЮ. Недалеко залізничої рампи в Снятині-Залучу сполошилися коні, якими їхав о. Лушпінський зі Стецевої. Віз влетів під льокомотиву тягарівки, яка якраз переїздали тудою. О. Лушпінський встиг в час вискочити а паровіз погаратав на шкамаття цілу фіру і вбив одного коня.

МІНІСТЕР З ОЛІВЦЯМИ. Американський міністер почти Брувн має дивну привичку, бо забирає кождий олівець, який попаде йому під руку. Кишені сурдута та камізельки пана міністра виглядають як склад всякого рода олівців і міністерство мусілоби щораз купувати їх, якби не жінка міністра. Вона вечером випорожнює усі кишені свого чоловіка і відсилає цілу паку олівців до уряду, звідки вони знов вандрують... переважно до кишень пана міністра...

Борщівщина — Позір! Дня 16. червня 1929 р. відбудеться в Борщеві ПОВІТОВЕ ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО ПРОСВІТИ з обширною і ріжноманітною програмою, що ділиться на 3 головні частини: 1) полеве Богослуження, похід улицями міста, промови—до полудня, 2) народній фестин — по пол., 3) концерт читальняних хорів — вечером. Нехай в тім Святі візьме участь кождий і кожда, кому в грудях бється українське серце, „кого українська мати породила“. Всі товариства і орґанізації повіту: Читальні, Кооперативи, Луги, Соколи, Кружки „Союза Українок“ та Кружки „Рідної Школи“,—нехай цілий український загал Борщівщини прибуде карними рядами до Борщева, щоби многотисячною участю в тім великім Святі української культури дати доказ сили та живучости стремління українського народу до освіти, до культури. Нехай в той день ціла Борщівщина прибуде до повітового осередка, щоби зложити чолобитню Матері всіх наших товариств—Т-ву „Просвіта“. Початок Свята о год. 9. рано. — *Повітовий Ювілейний Комітет.*

НОВІ КНИЖКИ.

Автори й видавництва, які бажають рецензії, зволять прислати два примірники даної книжки.

В. Матізен: **Зачарований годинник.** З німецького. Львів 1929. В-во „Цікаві пригоди“. Стор. 29. — Серед повені всяких „Царських тайн“, „Распутінів“ та їм подібної брукової лектури, яка обчислена тільки на низькі інстикти читачів і матеріяльний ефект видавництва, трапляються і в нас час до часу малі, але вартісні книжочки. Вони не тільки цікаві змістом, як для молоді так і для старших, але мають у собі богато з тої краси, якої так брак в популярній, дешевій літературі. До таких належить й „Зачарований годинник“.

Б. Гомзин: **Прокляті часи.** Львів 1929. В-во „Цікаві пригоди“. Стор. 28. — Бориса Гомзина знає уже наша читаюча публика з його прегарної збірки поезій „Тройзілля“. А ось нова його книжочка. Треба признати, що Гомзин так, як і в поезії — так і прозі має своєрідну ориґінальність і красу стилю і тут і там він мистець. В книжочці два оповідання: „Аж там“ та „Негідь“, що сягають сюжетами в недавні часи косовиці чрезвичайкою людей на Україні. „Аж там“ більш вражаюче змістом і викликуюче огиду до червоних катів. Варталоб цю книжечку кинути масово в кожде село.

В. Я. **У невидимій сіти.** Львів 1929. В-во „Для світла“. Стор. 32. — Маленька, але рішуче дуже цікава і гідна поручення книжочка про тактику та поступовання жидівського народу, який вміло проводить в життя ідею запанування над світом і обмотує усі країни „невидимою сіттю“, щоб здусити їх і примусити служити собі. Побіч „Большевики і селянство“, „Жінка й дитина на Радянщині“, які вийшли також накладом цього видавництва і які в добу важкої боротьби з червоною заразою у нас здемаскувалиб неодно та неодному отворили очі — і цю книжечку треба конечне спопуляризувати між нашим народом. Тоді пізнає він всю облуду і фальш большевицької роботи, яка йде за жидівські гроші і є тільки пляново веденою акцією, щоби закинути на усі народи „невидиму сіть“. Таких книжочок нам треба як найбільше. — К.

Надіслане.

Як заступник перемиської землі витаю радо віднову діяльности Товариства взаїмних обезпечень на життя і ренти „КАРПАТІЯ“. Єсьм особисто великим приклонником життєвих обезпечень та привязую до них велику вартість. Обовязком кожного громадянина і кожної громадянки у власнім, добре зрозумілім інтересі, є обезпечити своє життя та свою старість — пору життя, коли сили до праці щораз менші а потреби щораз більші, щоби чи то не стати тягарем для других і для самого себе, чи то запобічи упадкові свого варстату праці, роздробленню власного господарства та злидням своїх дітей. Тому кожний громадянин та кожна громадянка винні тим скорше зголосити своє обезпечення в Товаристві „КАРПАТІЯ“ (Повітова Аґенція в Перемишлі вул. Ґрунвальдзка ч. 1. II. поверх, сейчас за мостом), а в тягу вже перших 20-ти літ, коли в наші хати впливе багато обезпеченого капіталу, наше матеріяльне положення буде краще, як сегодні.—*Др. Володимир Загайкевич,* адвокат і посол на Сойм.

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.